

впровадження екологобезпечних технологій, здійснення природоохоронного будівництва тощо. А тому комплекс намічених заходів сприятиме розвитку системи екологічного оподаткування в частині формування фінансових ресурсів задля забезпечення природоохоронних заходів довкілля.

Література:

1. Авраменко Н.Л. Екологічне оподаткування як складова державного регулювання екологічної безпеки України // Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища: монографія/ за ред. д.е.н., проф. О.І. Маслак. Кременчук: Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, 2012. 250 с.

2. Віленчук О. Гармонізація єдиного еколого-економічного простору України. *Економіка України*. 2011. № 3 (568). С. 80 – 91.

3. Добровольська О. П. Податкове регулювання екологічної безпеки регіону. *Вчені записки Хмельницького національного економічного університету. Серія «Економіка»*. 2010. Т. 21(60). №1. С. 51 – 60.

4. Екологічне оподаткування в Україні: реалії та напрями вдосконалення з урахуванням світового досвіду: Наук. Вид. НАН України, Ін-т економіки. О.О. Веклич. Київ, 2001. 45 с.

Сидорчук Анатолій Андрійович

*К.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Тернопільського національного економічного університету*

ФОРМИ ЗАОЩАДЖЕНЬ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Формування у домогосподарств руху грошових коштів дозволяє говорити про утворення фінансових ресурсів, які за відрахуванням витрат на споживання створюють основу для заощаджень домогосподарств. Такі процеси обов'язково супроводжуються рухом грошових коштів, які набувають форми фінансових ресурсів [1, с. 10; 2, с. 137]. Як і будь-які фінансові ресурси, такі заощадження потребують рішень щодо їх ефективного використання, тобто виступають об'єктом управління [3, с. 322]. Досвід функціонування домогосподарств в умовах трансформаційних відносин свідчить про наявність проблемних аспектів щодо формування фінансових ресурсів та їх подальшого залучення до інвестиційних процесів, зокрема в розрізі оптимізації структури витрат

домогосподарства та забезпечення належного рівня доходів, які б дозволили формувати заощадження.

Форми заощаджень домогосподарств є безризикові та ризикові.

Існують активи для заощаджень, майбутня дохідність яких у момент погашення є відомою. Такі активи вважатимемо безризиковими і до їхнього складу включено депозит у банківській установі або кредитній спілці; недержавні пенсійні плани, облігації та ін.

Щодо банківських депозитів, то стан довіри населення до українських банків характеризується безумовною тенденцією до зниження (табл. 1).

За даними табл. 1 ми можемо говорити про те, що за період 2013 – 2016 рр. величина депозитів скоротилась удвічі – від 390 млрд. грн. до 190 млрд. грн.

Таблиця 1

**Депозити домашніх господарств у 2013 – 2016 рр. млрд. грн.
(станом на січень відповідного року) [4]**

Депозити	2016	2015	2014	2013
У гривнях	190,88	196,14	256,36	393,15
У доларах	187	180,63	148,97	181
У Євро	34,52	31,77	30,09	-

Ситуація з депозитними внесками вітчизняних домогосподарств яскраво продемонструвала залежність рішень домашніх господарств про здійснення заощаджень від загальної політичної та економічної ситуації в країні. Мав місце і зворотний зв'язок: зміни інтересів населення суттєво впливають на стан функціонування фінансових установ і позначаються на загальній ситуації в країні, адже депозити домогосподарств становлять близько 60% усіх коштів, залучених депозитними корпораціями.

Як форма безризикових заощаджень депозит має свої переваги та недоліки. До переваг ми відносимо надійність (у значенні гарантованої дохідності), існування системи страхування депозитних вкладів та широку лінійку депозитних вкладів (у значенні періоду, капіталізації, можливість дострокового розірвання і т.п.). Недоліками депозиту виступають низька гарантована дохідність (може бути нижче інфляції), обмеження по сумі страхування (200 тисяч грн.) та обмежена ліквідність депозитного вкладу.

Як інструмент заощадження домогосподарствами можуть використовуватись також і безризикові цінні папери – облігації (у першу чергу, державної позики). Проте, вони не активно не використовуються, оскільки забезпечують дохід на рівні нижчому ніж депозит. Станом на 1

квартал 2017 р. дохідність за облігаціями України знаходиться у діапазоні 9-10% річних [5].

Щодо недержавних пенсійних планів, то згідно з даними порталу Української асоціації інвестиційного бізнесу в Україні діє 58 недержавних пенсійних фондів вартість активів яких складає 250 млн. грн. [6]. Для порівняння – ресурси державного Пенсійного фонду України складають більше 250 млрд. грн., тобто сумарно вартість усіх недержавних пенсійних планів рівна 0,1% від величини ресурсів Пенсійного фонду України.

Таким чином, за обсягом коштів, серед безризикових форм заощаджень населення перевага безумовно належить депозитам.

На противагу безризиковим формам заощаджень, ризикові форми представляють собою заощадження в активи, майбутня дохідність яких у момент погашення є невідомою. До їхнього складу включено акції, нерухомість, валюта тощо. Щодо масштабів використання даних форм, то за даними соціологічних опитувань, таким фінансовим інструментом, як операції на фондовому ринку користується 0,4% респондентів, а і в перспективі передбачається зниження цього показника. Ще одним інструментом заощаджень, які пропонують банківські установи, є купівля дорогоцінних металів (золота, платини тощо) та цінних монет. І це перспективний інструмент, адже їх вартість постійно збільшується, однак для більшості вітчизняних домогосподарств така операція недоступна через доволі високу вартість та відносно невисоку ліквідність злитків, які і виступають об'єктом інвестування.

У ринковій економіці заощадження населення займають особливе місце серед економічних явищ, бо перебувають на межі інтересів громадян, держави та фінансових організацій. З одного боку, заощадження є важливим показником рівня життя населення, пов'язаним із його споживанням, доходами та видатками, а з іншого – заощадження являють собою цінний ресурс економічного розвитку, джерело інвестицій та кредитування господарства.

Література:

1. Фінанси: підруч. / [С. І. Юрій, В. М. Федосов, Л. М. Алексеєнко та ін.]; за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. К. : Знання, 2008. 611 с.
2. Фінанси : вишкіл студії : навч. посіб. / [С. І. Юрій, Й. М. Бескид, М. М. Тріпак та ін.] ; за ред. д.е.н., проф. Юрія С. І. Тернопіль: Карт-бланш, 2002. 357 с.

3. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку / Т. О. Кізима ; [вст. Слово С. І. Юрія]. К. : Знання, 2010. 431 с.

4. Депозити домашніх господарств, залучені депозитними корпораціями (крім Національного банку України) у 2013-2016 рр. (станом на січень відповідного року). URL: <http://www.bank.gov.ua>.

5. Аналітика / Dragon capital. URL: <http://www.dragon-capital.com/ru/chastnym.html>.

6. Аналітичний огляд / Українська асоціація інвестиційного бізнесу. URL: http://www.uaib.com.ua/analituaib/publ_ici_quart/256148.html.

Сіташ Тетяна Дмитрівна

*К.е.н., завідувач навчально-методичної лабораторії
Вінницького технічного коледжу*

ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У процесі становлення і функціонування ринкової економічної системи, інноваційний розвиток та підтримка малого підприємництва стримується, здебільшого через різноманітні фінансові бар'єри та обмеженість наявних фінансово-кредитних ресурсів. Зважаючи на те, що проблеми активізації інноваційної діяльності підприємств вимагають термінового розв'язання, вітчизняні науковці здійснюють численні дослідження у цьому напрямі та стверджують, що суттєві структурно-технологічні зрушення на основі розвитку інноваційного процесу, ринкової та інформаційно-комунікаційної інфраструктури потребують потужного фінансового забезпечення та державного регулювання. Реальні труднощі з фінансуванням є нині чи не найголовнішою проблемою для малого підприємництва України. Неefективність зусиль у державі для покращення ведення підприємницької діяльності, впровадження фінансово-кредитної та експортної підтримки, стимулювання інноваційно-інвестиційних процесів, відсутність системності та послідовності у боротьбі з кризовими явищами призвели до поглиблення тенденцій погіршення підприємницького середовища. При цьому в найбільш важкому становищі опинились малі підприємства, особливо ті, що здійснюють інвестиції в інновації.

Поняття «підприємство» є надзвичайно ємним, бо в ньому переплітається сукупність економічних, юридичних, політичних,